Seat No.	

SJ - 47

Total No. of Pages : 4

B. Ed. (Part – I) (Semester – I)

Examination - April 2025

Understanding Disciplines and Subjects

(Paper – III)

Sub. Code : 77913

Day and Date : Saturday, 26/04/2025 **Total Marks : 35**

Time : 02.30 pm to 04.00 pm

Instruction : 1) **All questions are compulsory.**

2) **Figure to the right side indicates full marks.**

3) **Candidates who intend to write their answers in Marathi are advised to read original questions in English.**

4) **Answer the question no. 3 and 4 in 800 words.**

Q. 1. Choose the correct alternatives. **[5]**

1) Which of the following discipline was separated from philosophy at first?

a) Science b) Mathematics

c) Social Science d) Humanities

2) In which branch of horticulture the scientific study of flowers is done?

a) Pomology b) Olericultural

c) Floricultural d) Ornamental gardening

Scanned with OKEN Scanner

3) When was National Horticulture Board established?
a) 1984 b) 1995 c) 1998 d) 1980

4) Which of the following is the characteristic of discipline?
a) It has it's own assumptions.
b) It has it's own structure.
c) It has it's own special content.
d) All of the above

5) Which school subjects are recognised as a tools of national development?
a) Mathematics and Science
b) Languages and Social Science.
c) Humanities and Philosophy
d) SUPW and Social Service

Q. 2. Answer the following questions in 250 words. (Any two) **[10]**

1) Explain the concept of discipline according to M. K. Gandhi.
2) Differentiate between interdisciplinary and multidisciplinary knowledge.
3) What is meant by discipline? State the reasons of creating new disciplines.

Q. 3. Explain the need of teaching Science, Maths and Philosophy in the school and colleges. **[10]**

Q. 4. What is meant by horticulture? Explain the importance of horticulture. **[10]**

OR

State the concept of hospitality. Explain the legal aspects of hospitality management.

Scanned with OKEN Scanner

ation is

मराठी रूपांतर

सूचना: 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक.

2) उजव्या बाजूकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

3) जे विद्यार्थी मराठीतून उत्तरे लिहू इच्छितात त्यांनी मूळ इंग्रजी प्रश्न वाचावेत.

4) प्रश्न क्र. 3 व 4 ची उत्तरे 800 शब्दात द्या.

प्र. 1 योग्य पर्याय निवडा. [5]

1) खालीलपैकी कोणती विद्याशाखा तत्त्वज्ञान या विद्याशाखेतून सर्वप्रथम वेगळी झाली?

अ) विज्ञान ब) गणित

क) सामाजिक शास्त्रे ड) मानव्यविद्या

2) फुलांचा शास्त्रशुद्ध अभ्यास उद्यानशास्त्राच्या कोणत्या शाखेत केला जातो?

अ) पोमोलॉजी ब) ओलरीकल्चरल

क) फ्लोरीकल्चरल ड) ऑरनामेंटल गार्डनिंग

3) राष्ट्रीय उद्यानविद्याशास्त्र मंडळाची स्थापना कधी झाली?

अ) 1984 ब) 1995 क) 1998 ड) 1980

4) खालीलपैकी कोणते विद्याशाखेचे वैशिष्ट्य आहे?

अ) त्याची स्वतःची गृहितके असतात.

ब) त्याची स्वत:ची संरचना असते.

क) त्याची स्वतःची खास आशयवस्तू असते.

ड) वरीलपैकी सर्व

5) राष्ट्रीय विकासाचे साधन म्हणून कोणते शालेय विषय ओळखले जातात?

अ) गणित व विज्ञान ब) भाषा व सा. शास्त्र

क) मानव्यविद्या व तत्त्वज्ञान ड) कार्यानुभव व समाजसेवा

Scanned with OKEN Scanner

प्र. 2 खालील प्रश्नांची 250 शब्दात उत्तरे द्या. (कोणतेही दोन) [10]

1) म. गांधीजींच्या दृष्टिकोनातून विद्याशाखेची संकल्पना स्पष्ट करा.

2) आंतरविद्याशाखीय ज्ञान व बहुविद्याशाखीय ज्ञान यातील फरक स्पष्ट करा.

3) विद्याशाखा म्हणजे काय? नवीन विद्याशाखा निर्माण होण्याची कारणे सांगा.

प्र. 3 शाळा व महाविद्यालयांमध्ये विज्ञान, गणित व तत्त्वज्ञान या विषयांच्या अध्यापनाची गरज स्पष्ट करा. [10]

प्र. 4 उद्यानविद्याशास्त्र म्हणजे काय? उद्यान विद्याशास्त्राचे महत्त्व स्पष्ट करा. [10]

किंवा

आदरातिथ्याची संकल्पना सांगा. आदरातिथ्य व्यवस्थापनातील कायदेशीर दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

89818

Scanned with OKEN Scanner

Seat No.	

SJ - 46

Total No. of Pages : 4

B.Ed. (Part I) (Semester - I)

Examination - April 2025

Contemporary India And Education (Paper – II)

Sub. Code : 77912

Day and Date : Friday, 25 / 04 /2025 **Total Marks : 70**

Time : 02.30 pm to 05.30 pm

Instruction : 1) All questions are compulsory

2) Figures to the right indicate full marks.

3) Answer of question number 3, 4, 5 should be written in 800 words

4) Candidate who intend to write their answers in Marathi are advised to read original question in English.

Q. 1 A) Choose correct alternatives and complete the Following sentences. [5]

1) The medium of Boudha education was …….. language.

a) Marathi b) Hindi

c) Pali d) Sanskrit

2) Inclusive education system is for …….

a) Women b) Adults

c) Illiterates d) Special children

3) Free and compulsory education is introduced in the Article ……. of the Indian Constitution.

a) 30th b) 14th c) 45th d) 28th

4) World conference for sustainable development was held in ……..

a) 2003 b) 2004 c) 2005 d) 2002

Scanned with OKEN Scanner

5) ..... was the chairperson of Indian Education Commission,1964

a) Mudaliyar b) Kothari

c) Radhakrishnan d) Hansa Mehta

B) Answer in one sentence. [5]

i) What is Universalization of education?

ii) Define National Integration.

iii) Write two famous educational centres in Muslim period.

iv) Write two life skills.

v) In which year 'Right to Education Act' came into force?

Q. 2. Answer the following questions in 250 words. (Any Six) [30]

a) Explain the teacher's role in relation with society.

b) Explain aims of education in 'Vedic Period'.

c) What are the 'Aaryasatyas' and 'Ashtangik Marg' in Buddhism?

d) Explain the role of teacher and discipline in 'Islamic Period'.

e) Explain Oriental and Occidental educational controversy.

f) Write the fundamental duties of citizen in Indian Constitution.

g) Write the features of 'Sarva Shiksha Abhiyan'.

h) What is the need of 'International Understanding'?

Q. 3. Explain the need of 'Peace Education'. Which programs will you organise for 'Peace Education' in your school? [10]

Q. 4. Explain 'School is an ideal epitome of the society'. [10]

OR

Explain 'Continuous and Comprehensive Evaluation.'

Scanned with OKEN Scanner

Q. 5. What is 'National Integration'? Explain it's need. **[10]**

OR

What is 'Social Diversity'? Explain the levels of 'Social Diversity'.

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) **सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.**

2) **उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.**

3) **मराठीतून उत्तरे लिहू इच्छिणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहणे इष्ट ठरेल.**

4) **प्रश्न क्र 3, 4, व 5 यांची उत्तरे प्रत्येकी 800 शब्दांत लिहा.**

प्र. 1 अ) योग्य पर्याय निवडून विधाने पुन्हा लिहा. **[5]**

1) बौद्ध शिक्षणाचे माध्यम ..... भाषा होते.

अ) मराठी ब) हिंदी क) पाली ड) संस्कृत

2) समावेशक शिक्षण व्यवस्था ..... साठी राबवली जाते.

अ) स्त्रिया ब) प्रौढ क) निरक्षर ड) विशेष बालके

3) मोफत व सक्तिच्या शिक्षणाची तरतूद भारतीय राज्यघटनेच्या ..... कलमामधे केलेली आहे.

अ) 30 व्या ब) 14 व्या क) 45 व्या ड) 28 व्या

4) चिरंतन विकासासाठी ..... मधे जागतिक परिषद भरवली गेली.

अ) 2003 ब) 2004 क) 2005 ड) 2002

5) भारतीय शिक्षण आयोग १९६४ चे अध्यक्ष ..... हे होते.

अ) मुदलियार ब) कोठारी क) राधाकृष्णन् ड) हंसा मेहता

ब) एका वाक्यात उत्तरे लिहा. **[5]**

i) 'शिक्षणाचे सार्वत्रिकीकरण' म्हणजे काय?

ii) राष्ट्रीय एकात्मतेची व्याख्या लिहा.

Scanned with OKEN Scanner

iii) मुस्लिम कालखंडातील दोन प्रसिद्ध शिक्षणकेंद्रे सांगा.

iv) दोन जीवनकौशल्ये सांगा.

v) 'शिक्षणाचा अधिकार अधिनियम' कोणत्या वर्षापासून लागू झाला?

प्र. 2. खालील प्रश्नांची 250 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही सहा) [30]

अ) शिक्षकाची समाजाशी संबंधित भूमिका स्पष्ट करा.

ब) वैदिक काळातील शिक्षणाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.

क) बौद्ध तत्त्वज्ञानातील आर्यसत्ये आणि अष्टांगिक मार्ग सांगा.

ड) मुस्लिम काळातील शिक्षकाची भूमिका व शिस्त स्पष्ट करा.

इ) महितभाषानिष्ठ आणि आंग्लभाषानिष्ठ यांच्यातील शैक्षणिक वाद स्पष्ट करा.

फ) भारतीय राज्यघटनेतील 'नागरीकांची मुलभूत कर्तव्ये' सांगा.

य) 'सर्व शिक्षा अभियानाची' वैशिष्ट्ये लिहा.

र) आंतरराष्ट्रीय सामंजस्याची गरज का आहे?

प्र. 3. शांततेसाठी शिक्षणाची गरज स्पष्ट करा. शाळेमधे तुम्ही यासाठी कोणते उपक्रम आयोजित करा? [10]

प्र. 4. 'शाळा समाजाची आदर्श प्रतिकृती आहे' स्पष्ट करा. [10]

किंवा

'सातत्यपूर्ण व सर्वंकष मूल्यमापन' संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र. 5. राष्ट्रीय एकात्मता म्हणजे काय ? त्याची गरज स्पष्ट करा. [10]

किंवा

सामाजिक विविधता म्हणजे काय? सामाजिक विविधतेच्या पातळया स्पष्ट करा.

Scanned with OKEN Scanner

Seat No.	

SJ - 45

Total No. of Pages : 5

B. Ed. (Part - I) Semester - I
Examination, April - 2025
Childhood and Growing up (Paper - I)
Sub. Code : 77911

Day and Date : Thursday, 24/04/2025 **Total Marks : 70**

Time : 02.30 pm to 05.30 pm.

Instruction : 1) All questions are compulsory

2) Figures to right indicate full marks.

3) Candidates who intend to write their answer in Marathi are advised to read the original questions in English.

4) Answer question No. 3, 4, and 5 is 800 words each.

Q. 1 A) Choose correct alternative and rewrite. **[5]**

1) The period of ..... is 6 to 12 Years.

a) Childhood b) Infancy

c) Adolescence d) Foetal

2) Creativity, problem solving these techniques are used in .....

a) Formation and difference b) Guidance and counselling

c) Nurturing and interest d) Language and emotion

3) Piaget has put forth ..... theory of Development.

a) Emotional b) Cognitive

c) Psychomotor d) Social

Scanned with OKEN Scanner

4) The word growth, indicates ..... change in child.

a) Quantitative b) Qualitative

c) Social d) Habitual

5) The children away from general rights is called ..... children.

a) Rural b) Urban

c) Deprive d) Tribe

B) Answer the following questions in one sentence or Phrase [5]

1) For what purpose the socio metric technique is used?
2) What are the types of Leadership?
3) What are the social function of the family?
4) What is the difference between growth and Development?
5) The stage adolescence is called as period of what?

Q. 2. Answer the following questions in brief in 250 words. (any six) [30]

1) Explain the general principles of development process.
2) Explain the projective technique of assessment of personality.
3) Discuss about the problems in development of girl child.
4) Discuss in brief about the impact of family on nurturing the child.
5) State the importance of psychological test in guidance and counselling of children.
6) Explain the step of concept attainment model.
7) Explain characteristics of emotional development of adolescents.
8) Explain the introspection method of studying child behaviour.

Q. 3. What is family? Explain types of family and relationship between parents and child. [10]

Scanned with OKEN Scanner

Q. 4. Explain the concept of Growth and Development and state the factors related to development. **[10]**

OR

Q. 4. Discuss the case study method of studying child behaviour with merits and demerits.

Q. 5. Illustrate the causes of individual difference. How the study of individual difference is benificial to the teacher? **[10]**

OR

What do you on mean by personality? Explain the Internal and External factors affects on personality.

मराठी रूपांतर

प्र. 1 अ) योग्य पर्याय निवडून विधाने पुन्हा लिहा. **[5]**

1) वय वर्ष 6 ते 12 हा ..... या अवस्थेचा कालावधी आहे.

अ) किशोरावस्था ब) शैशवावस्था

क) कुमारावस्था ड) भ्रुणावस्था

2) सृजनशिलता व समस्या निराकरण तंत्र ..... साठी वापरतात.

अ) निर्मिती व फरक ब) मार्गदर्शन व समुपदेशन

क) संगोपन व आवड ड) भाषा व भावना

3) पियाजे यांनी ..... विकासाची उपपत्ती मांडली.

अ) भावनिक ब) बोधात्मक

क) क्रिया कौशल्यात्मक ड) सामाजिक

4) वाढ हा शब्द बालकातील ..... बदल सुचित करतो.

अ) संख्यात्मक ब) गुणात्मक क) सामाजिक ड) सवयीवर आधारीत

Scanned with OKEN Scanner

5) जी मुले सामान्य हक्कापासून दूर राहतात त्यांना ..... मुले असे म्हणतात.

अ) ग्रामीण ब) शहरी क) वंचित ड) भटकी

ब) खालील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा. [5]

1) समाजमिती तंत्राचा वापर कशासाठी केला जातो?
2) नेतृत्वाचे प्रकार कोणते?
3) कुटुंबसंस्थेची सामाजिक कार्ये कोणती?
4) वाढ व विकासातील यातील फरक लिहा.
5) कुमारावस्थेस कोणता काळ म्हटले जाते?

प्र. 2. खालील प्रश्नांची उत्तरे (250) शब्दात लिहा. (कोणतेही सहा) [30]

1) विकास प्रक्रियेची सर्वसामान्य तत्वे स्पष्ट करा.
2) व्यक्तीमत्व मापनाचे प्रक्षेपण तंत्र स्पष्ट करा.
3) मुलींच्या विकासातील अडचणींची चर्चा करा.
4) बालकाच्या भरण-पोषणावर कुटुंबाचा असणारा प्रभाव थोडक्यात स्पष्ट करा.
5) बालकांना मार्गदर्शन व समुपदेशन करण्यासाठी मानसशास्त्रीय चाचण्यांचे महत्त्व स्पष्ट करा.
6) संकल्पना प्राप्ती प्रतिमानाच्या पायऱ्या स्पष्ट करा.
7) कुमारांच्या भावनिक विकासाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
8) बाल वर्तन अभ्यासाच्या आत्मनिरीक्षण पध्दतीची चर्चा करा.

प्र. 3. कुटुंब म्हणजे काय? कुटूंबाचे प्रकार सांगून कुटूंबातील पालक – बालक सहसंबंध स्पष्ट करा. [10]

प्र. 4. वाढ व विकासाची संकल्पना स्पष्ट करून विकासावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा. [10]

किंवा

बालकांच्या वर्तन अभ्यासाच्या व्यक्ती अभ्यास पध्दतीची गुण दोषांसहित चर्चा करा.

Scanned with OKEN Scanner

प्र. 5. व्यक्तीभेदाची कारणे स्पष्ट करा. व्यक्तीभेदात्मक अभ्यासाची शिक्षकाच्या दृष्टीने उपयुक्तता विशद करा. [10]

किंवा

व्यक्तीमत्त्व म्हणजे काय? व्यक्तीमत्त्वावर परिणाम करणारे अंतर्गत व बाह्य घटक स्पष्ट करा.

52157

Scanned with OKEN Scanner